

96 . Margina | Județ: Timiș | Punct: Autostrada Lugoj-Deva-Autostrada Lugoj-Deva, lot 2, km. 46+550 - 46+900 | Anul: 2014

Anul: 2014

Cod RAN: 157594.04

Perioade: Preistorie

Epoci: Epoca bronzului, Hallstatt

Tipuri sit: locuire, carieră

Categorii sit: Neatribuit, Religios, ritual și funerar, Domestic

Autori: Dan Avram, Ioan Bejinariu, Ștefan Viorel Georgescu, Andrei Heroiu, Horea Pop, Daniel Vasile Sana, Dan Deac

Instituții: Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, SC Vanderley SRL, SC Vanderley SRL, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, SC Vanderley SRL, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Raport

Localitatea Margina se află în nord-estul județului Timiș, în zona de convergență cu Aradul și Hunedoara, pe cursul superior al Begăi. Situl arheologic care a făcut obiectul cercetărilor cu caracter preventiv de pe acest tronson al Autostrăzii Lugoj-Deva se află la nord-est de sat, pe partea dreaptă a drumului județean care duce spre Nemeșești. Este vorba despre un teren în pantă ("Dealul Trâmbiței"), cu o lentă înclinație sudică, la poalele căruia curge un afluent secundar al Begăi. Alte două pâraie cu un debit modest delimitează situl spre sud-vest și sud-est. În decursul timpului anumite porțiuni ale sitului au fost afectate de eroziunea naturală, iar în anii socialismului de amenajarea pentru agricultură cu scrapere. Situl a fost descoperit în primăvara anului 2014 în contextul evaluării de teren efectuată pe traseul proiectat al autostrăzii.

Cercetarea cu caracter preventiv și-a propus salvarea vestigiilor arheologice apărute pe acest tronson al autostrăzii, precum și înregistrarea, respectiv studierea datelor și artefactelor apărute.

Cercetarea arheologică a stabilit că intensitatea locuirii și implicit densitatea complexelor arheologice diferă pe suprafața cercetată. Cea mai mare densitate a complexelor s-a profilat în jumătatea vestică a zonei cercetate, după care urmele de locuire sunt mai rare. Totodată spre baza pantei, la limita de jos a zonei investigate nu au fost surprinse complexe arheologice, iar stratul de cultură dispăre. Pe cea mai mare parte a suprafeței cercetate, succesiunea stratigrafică este următoarea:

1) 0,00 – 0,25/0,35 m strat vegetal cu puține materiale ceramice și chirpici, antrenate de eroziunea naturală și lucrările agricole;

2) 0,25/0,35 m – 0,50/0,60 m, strat de cultură de culoare cenușiu-brun-închis, cu aspect lutos. Deși au fost documentate complexe arheologice care aparțin la patru etape de locuire umană a fost imposibil să decelăm diferențieri în acest strat de cultură, care ar trebui să corespundă măcar acelor etape când locuirea a fost mai consistentă. Singurele observații posibile au fost cele de stratigrafie orizontală (suprapuneri de complexe). Sub acest strat apare stratul steril, de culoare roșcată, cu aspect lutos.

Pe suprafața cercetată, care însumează aproape 2,4 ha au fost descoperite 802 complexe, dintre care 737 au fost determinate ca fiind antropice. Este vorba despre resturile unor construcții, gropi cu diverse destinații, zone de aprovizionare cu lut, instalații de foc și morminte. Cea mai mare parte a complexelor arheologice aparțin perioadei Bronzului Târziu. Este vorba despre două orizonturi de locuire care pare că se succed nemijlocit. Cea mai veche etapă de locuire umană aparține grupului cultural Balta Sărată. Cronologic acestei etape îi urmează complexe cu ceramică care-și află numeroase analogii în descoperirile de tip Susani, manifestare culturală cunoscută mai ales prin descoperirile cu un caracter special din tumulii cercetați în localitatea eponimă, aflată la circa 20 km în aval, pe cursul Begăi. Ulterioare acestei etape de locuire sunt

---

câteva complexe (gropi) ce aveau în inventar ceramică caracteristică primei epoci a fierului, cu forme, decor, ardere și culoare similare din multe puncte de vedere descoperirilor de tip Gáva II din Transilvania. Doar două complexe atestă prin inventarul ceramic o locuire sporadică, cel puțin în partea cercetată a sitului, din perioada Látene.

Multe dintre gropile descoperite aparțin categoriei gropilor de stâlp și au fost evidențiate grupări / șiruri de asemenea gropi care par să delimiteze anumite zone. Unele dintre aceste grupări aparțin în mod cert fazei de locuire Balta Sărată. Destul de numeroase sunt gropile cu depuneri de unul sau mai multe vase întregi care au fost documentate atât în cele două etape de locuire din Bronzul Târziu cât și în cea aferentă primei epoci a fierului. Una dintre cele mai interesante descoperiri de acest fel constă din patru vase puse unul într-altul și apoi depuse într-o alveolare ce se adâncea foarte puțin. Complexul (Cx. 637) aparține locuirii de tip Balta Sărată. Cel puțin două complexe cu caracter funerar, ambele aparținând culturii Balta Sărată au fost identificate în suprafața investigată. Ambele sunt morminte de incinerare în urnă și au apărut spre limita estică a zonei cercetate.

Inventarul arheologic descoperit constă în cea mai mare parte din ceramică fragmentară, dar au existat și complexe cu vase întregi ori întregibile. Condițiile de păstrare în solul acid au afectat starea de conservare a acestei categorii, precum și a osului. Au fost descoperite extrem de puține resturi osteologice. În câteva complexe au fost descoperite greutatea piramidale din lut ars, întregi sau fragmentare, precum și nuclee, respectiv așchii de silex cafeniu-roșcat specific zonei. Ar părea surprinzătoare raritatea metalului, dat fiind că pe această suprafață vastă, cu sute de complexe descoperite a apărut un singur obiect de bronz, însă situația este similară și în situl Balta Sărată cercetat pe acest tronson la Bătești ori în cele investigate în apropiere, în vara lui 2012 la Traian Vuia și Păru. În acest context al discuției este cu atât mai surprinzătoare descoperirea între resturile unei construcții (Cx. 282 aparține locuirii Balta Sărată) a unei lupe de fier (probabil limonit - "fier de mlaștină"). Piesa respectivă a fost analizată, iar în toate cele trei probe concentrația de fier depășește 98 %, căruia i se adaugă în proporții foarte reduse titan, mangan și cupru.

Importanța descoperirilor arheologice efectuate în cercetarea cu caracter preventiv din situl de la Margina "Dealul Trâmbiței" este una deosebită. Vorbim despre, poate cea mai puțin cunoscută din punct de vedere arheologic zonă a Banatului. Concluzia este valabilă mai ales pentru etapele de locuire din Bronzul Târziu, respectiv cea din prima epocă a fierului pentru care am acumulat o informație mai vastă. Analiza preliminară a materialului ceramic de tip Balta Sărată descoperit în această așezare sugerează o etapă târzie din evoluția acestui grup, probabil etapa Balta Sărată IIIb – IV. Studiarea lotului de materiale Balta Sărată provenite din acest sit și din alte două cercetate pe acest lot al autostrăzii, totodată și publicarea siturilor cercetate anterior la Traian Vuia și Păru vor permite definirea mai coerentă a evoluției târzii a acestui grup, dar și a momentului la care se produce individualizarea, pe fond Balta Sărată, a descoperirilor de tip Susani. Deocamdată situația stratigrafică constatată la Margina, dar și în situl aflat la circa 5-6 km sud-est, la Bătești pare să confirme aceste presupuneri anterioare. Inventarul ceramic al complexelor din prima epocă a fierului constă mai ales din străchini cu marginea invazată, imitând torsadarea, vase cu gâtul trompetiform, decorate cu caneluri pe interiorul buzei, recipiente bitronconice decorate cu caneluri verticale pe zona diametrului maxim, întrerupte de nervuri vertical reliefate sau de grupuri de impresii rotunde dispuse tot vertical. Preliminar, până la studiarea detaliată a acestui lot ceramic înclinăm spre atribuirea locuirii unei etape mijlocii a primei epoci a fierului, perioadă aproape necunoscută în această zonă a Banatului.

Informații suplimentare online

[Raportul 5405 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)